

חרוב בחירום
ידע וכלים לאנשי מקצוע

מכון חרוב
معهد خروب
Haruv Institute

איגרת לצוותי רפואה בקהילה

מבצע שאגת הארי

לראות מבעד לקירות

כש"המרחב המוגן" אינו בטוח

מרץ 2026 | אדר תשפ"ו

נשות ואנשי צוות רפואי יקרים,

בימים אלו המושג "מרחב מוגן" נמצא בלב השיח הציבורי. **עבור חלק מהמטופלים שלכם, השהות הממושכת בבית אינה מקלט.** עבור ילדים ובני נוער החווים פגיעה, הזנחה או התעללות, הבית הוא זירת סיכון מרכזית. בעיתות חירום, כשהשגרה מתערערת והמתח במשפחה עולה, ילדים אלו הם הראשונים להיפגע. המציאות הטראומטית הקולקטיבית עלולה להחמיר פגיעות קיימות ולהפוך לגורם סיכון משמעותי לפגיעות חדשות.

הצוותים הרפואיים הם חלק משמעותי במערך להגנת הילד – חלק ממערכת רחבה המקיפה את הילד/ה ואת המשפחה. דווקא עכשיו, כשהילדים אינם נמצאים במסגרות חינוכיות ואנשי מקצוע כמעט שאינם רואים אותם, לצוותי הרפואה תפקיד קריטי ומשמעותי. כצוותים רפואיים אתם ואתן נמצאים בחזית המפגש עם ילדים בעיתות חירום, ומתוקף כך בעמדה מרכזית וחשובה בהגנה על ילדים בכלל ובפרט על ילדים בסיכון. יש בידיכם הזדמנות ויכולת לאתר ילדים שחווים פגיעה ולסייע להם – היו קשובים לילדים.

המלצות ודגשים שכדאי לשים לב אליהם במפגש עם ילדים

נושא	עשה	אל תעשה (ממה להימנע)
מנגנוני התמודדות	שאלו על מקורות תמיכה: "למי אתה פונה כשקשה לך?" "למי אתה ניגש, אם קשה לך לישון בלילה?". תנו תוקף לתשובות ונרמלו את הקושי.	שיח שמתמקד רק במצב החירום הלאומי עלול לסגור את הילד/ה
נושאי השיחה	התמקדו ילד/ה ובסגרה: שאלו לשלומם האישי ושוחחו על חיי היומיום שלו כדי ליצור פתח לשיח כן.	שיח שמתמקד רק במצב החירום הלאומי עלול לסגור את הילד/ה
דאגה לאחר	בדקו דאגה לבני בית אחרים: שימו לב אם הילד/ה מביע חשש לשלומם של מישהו אחר; לעיתים זהו "ערוץ עקיף" לחשיפת פגיעה.	אל תניחו שדאגה לאח או הורה היא "רק" דאגה. בדקו מה עומד מאחוריה.
הבעה רגשית	השתמשו בכלים מתווכים: היעזרו ב"סרגל רגשות" (בדומה למד כאב) או אביזרים פשוטים כדי לעזור לילדים שמתקשים לבטא רגש במילים.	אל תצפו מכל ילד/ה להצליח להסביר את רגשותיו בדיבור ישיר.
זמינות וקשר	הציעו כתובת ברורה: הסבירו לילד/ה איך ניתן לפנות אליכם אם הוא במצוקה. הבהירו לו שהוא חשוב לכם ונסו לבסס את האמון של הילד בכם.	אל תניחו שהילד/ה יודע שאתם שם בשבילו בלי שתגידו זאת במפורש.
ערנות לדינאמיקה המשפחתית	התבוננו בהורים: היו ערניים לניסיונות הסתרה, התרחקות או מניעה מהילד/ה לדבר איתכם.	אל תתעלמו מסימני השתקה: שימו לב אם נראה שהורה חוסם את התקשורת בינכם לבין הילד/ה.

על מה להקפיד כאשר משוחחים עם ילדים?

לתת נראות

לחזור בקול על מה שהילדים משתפים – חשוב להשתמש במילים שלהם ולעשות זאת בקול רגוע.

לכבד

לא להטיל ספק בדברים ובפרטים שהילדים משתפים בהם, לא למזער את שאירע. תגובה שיפוטית עלולה למנוע המשך שיתוף.

להכיל

חשוב להראות לילד/ה שאיננו נבהלים ואנו מסוגלים להכיל כל דבר שיספר לנו, גם כאשר התלמיד/ה יתייחסו לעצמם באופן שלילי.

להפחית אשמה באופן חד וברור

"אתה לא אשם", "אני יודע שזה קשה ומפחיד", "אני שמחה שסיפרת לי". להעביר מסרים של **אכפתיות ותמיכה**: "אכפת לי ממך", "אני רואה שמהו עובר עלייך", ו**שול תקווה**: "אני גאה בכך ששיתפת". "מעכשיו אני כאן איתך", "אתה לא לבד", "אעשה כל מה שאני יכולה כדי לעזור לך".

לשמור על הוויסות

הגיבו באופן רגוע ורציני. נסו להישאר מאוזנים – ביטויי זעזוע או חרדה עלולים לגרום לילד להיסגר. הימנעו מחקירה – המטרה העיקרית היא בירור ראשוני ותמיכה, לא חקירה מעמיקה. יש להימנע משאלות מכוונות או משערות, ולא "לשים מילים בפיו" של הילד. שאלות פתוחות ורחבות מאפשרות לו לבחור מה להביא לשיחה ובאיזה עומק וקצב לשתף.

לקריאה והרחבה נוספת בנושא היכנסו למאמר:

תפקידם של רופאי הילדים בקהילה בהגנה על ילדים בסיכון

כדיטון חיפ"א, עמ' 24, כץ כ' ועמיתים, 2020

[Pediton-09-2020-1.pdf](https://www.pediton.org/09-2020-1.pdf)

אם עולה חשד לפגיעה בילד:

צרו קשר עם העובד הסוציאלי לחוק נוער במחלקה לשירותים חברתיים ברשות המקומית שלכם, או עם העובד הסוציאלי בקופת החולים.

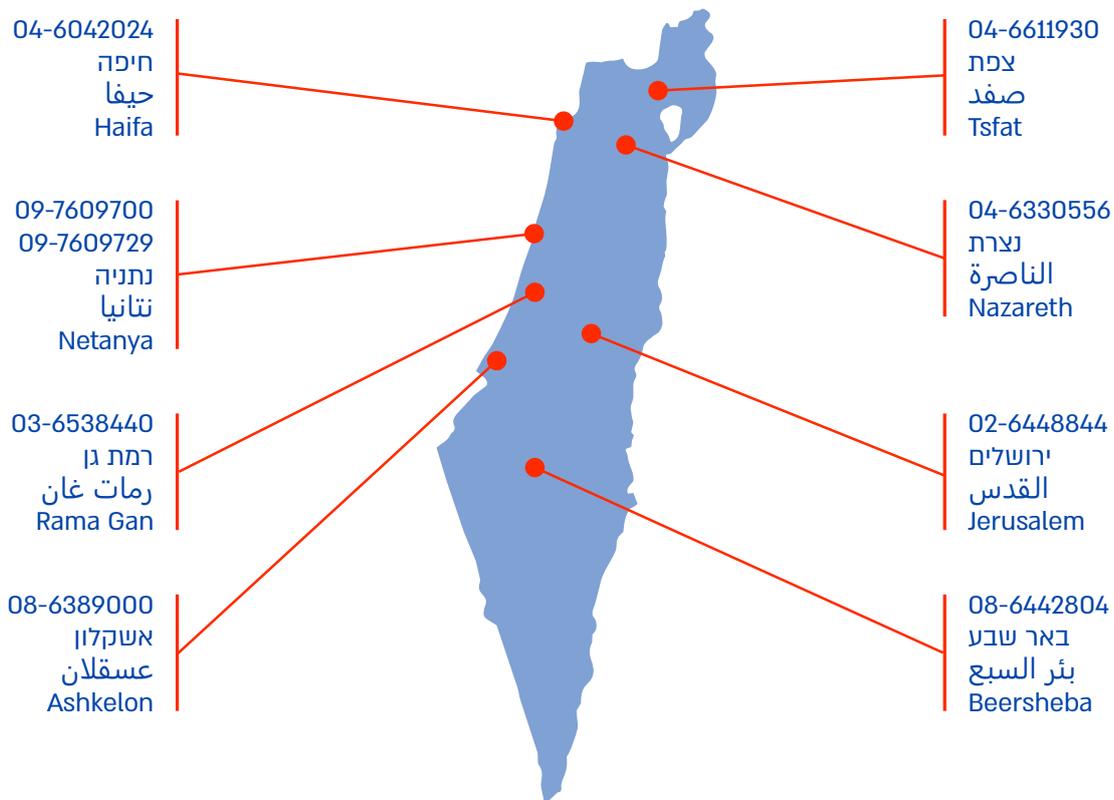
שימו לב שלא לשתף בדבר הדיווח את מי מהמעורבים או החשודים בפגיעה

מתלבטים?

אל תישארו עם זה לבד. אל תהססו להתייעץ, לשתף ולהיעזר במוקדים השונים:

מרכזי הגנה - בית לין

צוותי מרכזי ההגנה לקטינים - בית לין הפרוסים בארץ:

- **מוקד 105 של המרכז הלאומי** – לקבלת פניות ודיווחים מהציבור ולמתן מענה מקצועי בנוגע לפגיעות, לאלימות ולכשיעה נגד ילדים ונוער במרחב המקוון
- **מוקד 118 של משרד העבודה והרווחה** – לפניות בנושא אלימות במשפחה
- **הקו החם של המועצה לשלום הילד** – 02-6780606